

ODRŽAN HRVATSKO-SLOVENSKI POSLOVNI FORUM

Javna ulaganja u graditeljstvu 2023.

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Novac za ulaganja postoji, ali glavne kočnice investicija jesu složena i dugotrajna javna nabava, nekvalitetno pripremljeni projekti, enormno povećanje cijena svega i inflacija. To je jedan od glavnih zaključaka Hrvatsko-slovenskoga poslovnog foruma *Javna ulaganja u graditeljstvu 2023.*

Hrvatsko-slovenski poslovni forum, koji je 29. ožujka 2023. održan u Opatiji, okupio je dvjestotinjak stručnjaka iz sektora graditeljstva i javnih tvrtki iz Hrvatske i Slovenije, a održane su i tri panel-rasprave. Među ostalima, sudjelovali su Oleg Butković, potpredsjednik Vlade i ministar mora, prometa i infrastrukture, Alenka Bratušek, ministrica infrastrukture iz Republike Slovenije, Ivan Kršič, predsjednik Uprave HŽ Infrastrukture, Željko Ukič, predsjednik Uprave HŽ *Putničkog prijevoza*, prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu, te brojni predstavnici građevinskih tvrtki.

U uvodnome govoru potpredsjednik Vlade i ministar Butković osvrnuo se na COVID-krizu koja je donijela niz problema građevinskome sektoru, od visokih cijena i nedostatka radne snage do rasta cijena energenata. Vlada Republike Hrvatske donijela je niz mjera kojima su umanjeni rizici provođenja ugovora i radova koji traju više godina i zato je morala postaviti određene okvire. Ministar Butković istaknuo je kako je donošenjem niza odluka i mjera intervenirano i u cijenu goriva te da su sada kada je došlo do smanjenja cijena goriva smanjene trošarine, čime je onemogućen veliki udar na građevinski sektor, ali i na sve građane. Spomenuo je i ukupno četiri paketa mjera pomoći koje je donijela Vlada, a u posljednjemu, četvrtomu paketu samo na ublažavanje rasta cijena energije odnosi se 1,18 milijardi eura. U nastavku istaknuo je kako promet i infrastruktura imaju velik utjecaj na gospodarstvo te da u tim područjima

Hrvatska puno ostvaruje kroz bespovratna sredstva Europske unije.

Osvrnuvši se na infrastrukturne projekte, ministar Butković spomenuo je koridor V.c, koji će iduće godine biti dovršen u cijelosti, novi sustav naplate cestarina i obnavljanje triju zračnih luka te investicije u lučku i željezničku infrastrukturu. Govoreći o hrvatsko-slovenskim odnosima, ministar Butković izjavio je kako slovenske građevinske tvrtke rade na velikim projektima u Republici Hrvatskoj te da je dobro da i hrvatske tvrtke rade na projektima u Sloveniji. Također je istaknuo kako će uskoro biti otvoren novi most preko rijeke Dragonje te da će tijekom ljeta 2023. biti probijen tunel Učka, što će rezultirati punim profilom autoceste s

istarske strane. To je dobro i zbog velikog broja turista koji stižu iz Slovenije. Izrazio je nadu da će konferencija iznjedruti neka nova rješenja i odgovoriti na postojeće probleme koji će se zajedno rješavati.

Alenka Bratušek, ministrica za infrastrukturu Republike Slovenije, u svojem je obračanju sudionicima Foruma istaknula kako je u Sloveniji razvoj prometne infrastrukture jedan od strateških dokumenata, dok je iz područja slovenske cestovne infrastrukture kao jedan od ključnih projekata istaknula gradnju druge cijevi tunela Karavanke, što je predviđeno do 2025. Tijekom 2022. Republika Slovenija posebno je bila uspješna u korištenju europskih sredstava u području željezničke i biciklističke infrastrukture. Najveći izazov u 2023. su više cijene za naručitelje i za izvođače.

Dok je ministar Butković još jednom istaknuo da se nalazimo u dobu željeznice kada se većina novca iz njegova resora slijeva upravo u željezničke projekte, drugi dionici iz toga sektora su kao jedan od glavnih problema iznijeli nerealno niske ponude

Oleg Butković, ministar mora, prometa i infrastrukture

Alenka Bratušek, ministrica za infrastrukturu Republike Slovenije

zainteresiranih izvođača kako bi dobili posao i preživjeli na tržištu, što za sobom nosi nekvalitetnu uslugu i kašnjenja na projektima. Na kritike kako na željeznici postoji velik problem stranih izvođača jer ne poznaju domaću regulativu, a kada odu, postoji opasnost da ostave nedovršen posao te da bi zato poslove trebale dobivati hrvatske tvrtke, Ivan Kršić odgovorio je da su u zadnjih deset godina od ukupno 26 ugovora 20 dobile hrvatske tvrtke, međutim da domaći izvođači nisu jamstvo da će projekt završiti na vrijeme. Rekao je kako je *HŽ Infrastruktura* prije nekoliko godina naišla na probleme s tvrtkama koje su dobile avans, a nisu na vrijeme odradile posao projektiranja. Bile su opcije raskinuti te ugovore i ići u sporove s njima i tako propustiti operativni program za gradnju ili se pomučiti i izgurati nekako te projekte, dogovoriti građenje i povući europski novac. U tome su uspjeli, dodao je Kršić.

Na prezentacijama i panelima još se moglo čuti kako u Hrvatskoj kronično nedostaje kadra osposobljenog za provedbu željezničkih projekata jer to trebaju biti specijalizirani stručnjaci iz raznih područja poput građevinarstva, strojarstva, prometa, elektrotehnike i dr. Prof. dr. sc. Stjepan Lakušić upozorio je na problem neulaganja u željeznicu jer se u protekla dva desetljeća ulagalo isključivo

u ceste, dok su željeznički projekti bili na čekanju. Sada Hrvatska ima vrlo kvalitetne ceste, ali su željezničke pruge ispod razine na kojoj bi trebale biti s obzirom na to da je Hrvatska članica EU-a. Rekao je kako Hrvatska treba nuditi svoje projekte odnosno pravce kako bi se Jadran povezao sa srednjom Europom. Posebno je istaknuo da graditeljstvo sa sobom nosi veliki udio i drugih struka čime je udio graditeljstva u BDP-u i do 15 %. Države koje imaju jako gospodarstvo one su u kojima je razvijen sektor građevinarstva.

U Hrvatskoj je potrebna realna strategija građevinskoga sektora, posebno strategija razvoja željeznice koju moraju izraditi hrvatski stručnjaci.

Željko Ukić, predsjednik Uprave *HŽ Putničkog prijevoza*, istaknuo je da je vozni park star od 40 do 45 godina, a elektrificirano je samo dvije trećine pruga. Ugovoreno je 70 novih vlakova, od čega je isporučeno 47, a očekuje se isporuka još 23 elektromotorna vlaka. Najavio je da će krajem 2024. u pogonu biti prvi baterijski vlakovi. Što se tiče povećanja cijena u građevinskom sektoru kao posljedice koronakrize i rata u Ukrajini, najveći je problem u razlici cijena koja pada na teret izvođača jer državne tvrtke kao naručitelji, prema zakonu, imaju obvezu nadoknaditi povećanje cijene tek kada ono prijeđe 10 posto. Veljko Nižetić, direktor tvrtke *Strabag Hrvatska d.o.o.*, rekao je da je to ogroman novac. Ako ukupno povećanje cijene iznosi 12 posto, a priznaju se tek ona dva posto, najveći dio moraju pokriti izvođači, kojima je to veliki financijski teret.

Mirjana Čagalj iz Hrvatske gospodarske komore upozorila je na to da odredba po kojoj je izvođač obvezan nadoknaditi takvo povećanje cijena proizlazi iz Zakona o obveznim odnosima koji zakonodavac nije sklon mijenjati. Zato će građevinske tvrtke prilikom javljanja na nove natječaje tih deset posto ugrađivati u svoje ponude pa bi ubuduće cijene na novim natječajima mogle biti veće i za

Prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu

Veljko Nižetić, direktor tvrtke *Strabag Hrvatska d.o.o.*

Mirjana Čagalj, savjetnica predsjednika HGK-a za graditeljstvo i promet

30 do 40 posto. Kada se govorilo o načinu na koji se u Sloveniji nose s povećanjem cijena, predstavnici slovenskih tvrtki objasnili su da se kod njih indeks povećanja cijena izračunava na temelju cijene materijala, radne snage i energenata, dok se u Hrvatskoj u obzir uzima samo poskupljenje građevnoga materijala. Nakon razmjene različitih mišljenja s konferencije su izišle konstruktivne poruke i vjera kako će unatoč problemima inflacije, poskupljenja, nedostatka stručnjaka i radne snage pokrenuti željeznički projekti biti i završeni.

Najavljujući planove za budućnost, Josip Škorić, predsjednik Uprave *Hrvatskih cesta*, kazao je kako su planovi ambiciozni, ali pitanje je financijske konstrukcije. Budući da izgradnja prometnica više nije u fokusu Europske komisije, *Hrvatske ceste* će u novome financijskom operativnom planu Europske komisije imati na raspolaganju tek oko 170 milijuna eura iz EU-ovih fondova. Vezano uz temu digitalizacije u građevinskom sektoru, Alen Grabar, načelnik Sektora za razvoj informacijskog sustava prostornog uređenja i državne imovine iz Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, održao je prezentaciju "Digitalna rješenja i tehnologije i učinkovitije graditeljstvo RH".

Tijekom svih rasprava na forumu istaknuti su i problemi realizacije velikih infrastrukturnih projekata – unatoč dostupnome novcu, nedostaje kvalitetno pripremljenih projekata i projekatana. Također, javna nabava, odnosno pro-

blemi koji se povezuju s njom, velika je prepreka uspješnoj provedbi projekata. Enormno povećanje cijena i inflacija dodatni su problemi s kojim se suočavaju i naručitelji i izvođači. Sudionici su se dotaknuli i problematike rata u Ukrajini, koja postaje najveće gradilište na svijetu, a utrka za obnovu već je počela. Panelisti su zaključili da u tome kontekstu hrvatske i slovenske tvrtke mogu biti uspješni partneri i dobavljači. Također, iskustva Hrvatske u obnovi nakon potresa moći će se iskoristiti tijekom obnove u Ukrajini.

Potpisan Sporazum o izgradnji cestovnog mosta preko potoka Kamenica

Nakon sudjelovanja na poslovnome forumu potpredsjednik Vlade i ministar Butković i ministrica za infrastrukturu

Republike Slovenije Bratušek potpisali su Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o izgradnji cestovnoga mosta preko potoka Kamenice između naselja Obreža i Božakova na hrvatsko-slovenskoj državnoj granici. Sklapanjem toga sporazuma bit će omogućena izgradnja novoga graničnog mosta za cestovni promet preko rijeke Kamenice. Nakon što su potpisali sporazum, ministri su održali i bilateralni sastanak na kojemu se govorilo o unapređenju cestovne infrastrukture u graničnome području i o razvoju infrastrukture i usklađivanju nekih od spojnih točaka na projektima.

Izvori:

- <https://mpgi.gov.hr/>
- <https://mmpi.gov.hr/>
- <https://hanzamedia.hr/>

Fotografije: Damir Škomrlj / CROPIX

Detalj snimljen tijekom panel rasprave